

DOI: 10.7596/taksad.v6i6.1352

Citation: Tekin, Z., & Ceylan, H. (2017). Safranbolu Şer'iyeye Sicillerinde Geçen Eşya, Lakap ve Yer İsimleri. Journal of History Culture and Art Research, 6(6), 377-402. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i6.1352>

Safranbolu Şer'iyeye Sicillerinde Geçen Eşya, Lakap ve Yer İsimleri*

The Dictionary of Wares, Nicknames and Place Names Mentioned in the Sheria Registries of Safranbolu

Zeki Tekin¹, Hatice Ceylan²

Abstract

The Safranbolu Sheria Registries are significant official documents which give us tremendous insights in terms of the social life in the Ottoman Empire. These notebooks, which were kept by the Kadis (judges) who were responsible of governing a substantial part of town life, give us the possibility to take a closer look at the social-cultural diversity of our history un known yet. These are very important first hand-source documents in terms of law history social history, military history, finance history, local history, city history, place and people's names as well as medicine history, diplomacy history, commercial and agri cultural lives. They also serve our culture and our history by covering and embodying words, terms, nicknames, titles, private names, names of places and objects as well as cultural elements. With this explicit transcription study of the Safranbolu Sheria Registries, we also aimed to help those who wish to make a study about this particular subject.

Keywords: Sheria registries, Safranbolu, Dictionary, Place names.

* Bu çalışma, tamamen Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Bölümünde, Şer'iyeye Sicil Defterleri ile ilgili olarak yapılan Yüksek Lisans tezlerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

¹ Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Turkey. E-mail: zekitekin@karabuk.edu.tr

² Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi. E-mail: htcyln@hotmail.com

Öz

Safranbolu Şer'iyeye Sicilleri, Osmanlı toplum hayatını net bir şekilde yansıtan son derece önemli resmî evraklardır. Şehir hayatının önemli bir kısmını yöneten kadılar tarafından tutulan bu defterler, sosyo-kültürel çeşitlilik açısından tarihimizin bilinmeyen yönlerini aydınlatma ve belgelendirme olanağı verir. Bu evraklar hukuk tarihi, sosyal tarih, askerî tarih, iktisadî tarih, yerel tarih, şehir tarihi, yer ve kişi adları, tıp tarihi, diplomasi tarihi, ticaret ve zirâî yaşam açısından önemli olan birinci el kaynak niteliğindedir. Bünyesinde barındırdığı kelime, kavram, lakap, unvan, özel isimler, yer isimleri, eşya adları ve kültürel unsurları ile tarihimize ve kültürümüze hizmet etmektedir. Safranbolu'ya ait transkripsiyonu yapılan şer'iyeye sicillerinin taranması sonucu ortaya çıkan bu çalışma ile konu üzerine araştırma yapanlara kolaylık sağlanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şer'iyeye sicilleri, Safranbolu, Sözlük, Yer isimleri.

GİRİŞ

Osmanlı Devletinin, dinî ve ırkî farklılıklarına rağmen altı asır ayakta tutarak toplumun sosyal yapısını güçlendiren şey, devletin hukuk sistemi ve bu sisteme olan Osmanlı tebaasının güvenidir. Osmanlı hukuk sisteminin ana kaynakları mesabesinde olan şer'î ve örfî kuralların Osmanlı toplumunda nasıl uygulandığını nesnel olarak ortaya koyan göstergeler arşiv belgeleri ve kadı sicilleridir. Kadı sicillerinden kast edilen belgeler şer'iyeye sicil defterleridir. Bu defterlerin içeriğinin bir kısmını mahkemedeki işlemler, bir kısmını da İstanbul'dan gelen belge suretleri oluşturmaktadır.

Şer'iyeye Sicilleri; kadıların verdikleri i'lâm, hüccet ve cezalarla, görevleri gereği kadı yahut nâibi tarafından tutulan zabıtları, merkezden gelen emir ve fermanları, mahalli kararların yanında, önemli vakaların kaydedildiği defterleri ifade eder.³ Sicil defterlerinde, merkezden gelen emirlerin yazıldığı bölüme "Sicill-i Mahfûz Defterlü" denirken, mahalli kayıtların yazıldığı bölüme ise "Sicill-i Mahfûz" denir.⁴

Bu defterler, İslam tarihinde ilk defa Emeviler döneminde Mısır'da tutulmaya başlanmıştır. Muaviye'nin Mısır kadısı olan Süleym b. İtır'ın daha önce hükme bağladığı bir miras davasının taraflar arasında inkâr edilmesiyle tekrar hükme bağlanması ve bir daha bu ve bunun gibi itirazların olmaması için şahitleriyle kayda geçirilmesi şer'iyeye sicil geleneğinin başlangıcı sayılmaktadır.⁵

Osmanlı devletinde, şer'iyeye sicilleri ilk olarak 1455 tarihli Bursa Şer'iyeye Sicilleri ile başlayıp, XV. yüzyılın ikinci yarısından, XX. yüzyılın ilk çeyreğine kadar düzenli olarak tutulmuştur.⁶

Şer'iyeye sicillerinde yer alan belge türleri iki kısma ayrılır.⁷

Birincisi, kadılar tarafından kaleme alınan belgeler; hüccet, i'lâm, ma'rûz, mürâsele ve diğer kayıtlar (narh, müsadere, tereke, vakfiye, vs.)dir. Bunlar belgelerin yüzde doksanını teşkil etmektedir.

İkincisi ise, başka makamlarca gönderilen ve sicile kaydedilen belgelerdir. Bunlar, padişahattan gelen ferman ve beratlar, sadrazam, beylerbeyi ve kazasker buyrukları, temessükler, tezkireler ve mektuplardır.

³ M. Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C. III, MEB Yayınları, İstanbul, 1983, s. 210, 343.

⁴ Yunus Uğur, "Şer'iyeye sicilleri", DİA, C. XXXIX, TDV Yayınları, Ankara, 2010, s. 9.

⁵ M. Akif Aydın, Türk Hukuk Tarihi, Beta Yayınları, İstanbul, 2012, s. 99.

⁶ Uğur, "Şer'iyeye Sicilleri", DİA, C. XXXIX, TDV Yayınları, Ankara, 2010, s. 9.

⁷ Ahmed Akgündüz, "İslâm Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri", Türkler Ansiklopedisi, C. X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s. 102-115.

Kadılar Tarafından Kaleme Alınan Belgeler

Hüccet (Senedât-ı şer'îyye): Arapça asıllı bir kelime olan hüccet, “delil, vesika, sened”⁸ manalarına gelir. Şer'î mahkemeler tarafından verilen, fakat i'lamdan farklı olarak, hüküm ihtivâ etmeyen; sadece kadı huzurunda iki tarafın anlaşmaya vardıklarına dâir kadının tasdikini ihtivâ eden bir belgedir.⁹

İ'lâm: Arapça “ilm”den gelen kelime, “bildirme, bildirilme, anlatma”¹⁰ manalarına gelir. Hâkimin bir davada şeriata göre verdiği hükmünü ve üstünde imza ve mührünü taşıyan resmî bir vesikadır.¹¹

Ma'rûz: Kelime olarak, “arzolunmuş, arzolunan” anlamına gelir. Kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve hüccet gibi hukuki bir durumun tespiti açısından yazılı delil olarak kabul edilemeyen kadının veya halkın icra makamına yazdığı şikâyet dilekçeleri olup asttan üste yazılan bir belgedir.¹²

Mürâsele: Kelime olarak, “haberleşme, mektuplaşma” anlamına gelir.¹³ Kadının kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki şahıs yahut makamlara hitaben kaleme aldığı yazılı belgelere “Mürâsele” veya çoğulu olan “Mürâselât” adı verilmektedir.¹⁴ Resmî kadı mektuplarıdır.

Başka Makamlarca Gönderilen Belgeler

Ferman: Divân-ı Hümâyûn veya Paşakapısı'ndaki divânlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve tuğra bulunan padişah emirlerine denir.¹⁵

Berât: Rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren fermanıdır.¹⁶

Buyuruldu: Sadrazamlar tarafından padişah adına kadılara gönderilen belgelere denir.

Tezkere: Aynı beldedeki resmî daireler veya şahıslar arasındaki üstten alta veya aynı seviyedeki makamlar arası yazılan ve resmî bir konuyu ihtiva eden belgeler için kullanılır.¹⁷

Temessük: Bir borcun ödenmesinin kabul edilmesi, bir şeyin teslim alındığının gösterilmesi gibi hususlarda karşı tarafa verilen bir nevi senet.¹⁸

Şer'îyye sicil defterleri tutulurken, kayıtlar belge türlerine göre ayrılarak yazılmamıştır. Her bir defterde her çeşit belge türüne rastlanılabilir. Tür açısından belli bir düzen içermez. Hatta kronolojik sıralamaya bile her zaman dikkat edilmemiştir. Fakat sadece tereke (ölen bir kimsenin bıraktığı miras) kayıtlarından oluşan defterler de mevcuttur. Kayıtların konuları ise çok çeşitlidir. Sıradan vakalar, cinayetler, miras davaları, nikâh ve vergi kayıtları, narh uygulamaları, tayinler, lonca davaları, vakfiye ve vakıf muhasebe verileri, kişilerin kendi aralarında yaptıkları mukaveleler en çok göze çarpan örneklerdir. Safranbolu'ya ait kırk beş adet defterin muhtevasını da bu konular oluşturmaktadır.

⁸ Ferit Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi, Ankara, 2004, s. 388.

⁹ Mübahat S. Kütükoğlu, Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik), Kubbealtı Yayınları, İstanbul, 1998, s. 350

¹⁰ Devellioğlu, a.g.e, s. 426.

¹¹ Abdülaziz Bayındır, İslam Muhâkeme Hukûku, Süleymaniye Vakfı Yayınları, İstanbul, 2015, s. 27.

¹² Bayındır, a.g.e, s. 41-42; Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îyye Sicilleri”, a.g.e, s. 112.

¹³ Devellioğlu, a.g.e, s. 732.

¹⁴ Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îyye Sicilleri”, a.g.e, s. 113.

¹⁵ Kütükoğlu, a.g.e, s. 99.

¹⁶ Devellioğlu, a.g.e, s. 85.

¹⁷ Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îyye Sicilleri”, a.g.e, s. 114-115; Kütükoğlu, a.g.e, s. 245; Pakalın, a.g.e, C. III, s. 491.

¹⁸ Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îyye Sicilleri”, a.g.e, s. 115; Pakalın, a.g.e, C.III, s. 453.

Şer'iyeye sicilleri, döneminin hukukî, idarî, askerî, iktisadî ve sosyo-kültürel yapısı hakkında bilgiler verir. Döneme kaynaklık etmesinin yanı sıra şehir tarihi ve mahallî yaşama dair araştırmaların da birinci derecede kaynağı niteliğindedir. Özellikle bir bölgenin tarihî ve iktisadî durumunu ortaya koymak amacıyla yapılan araştırmalar, şer'iyeye sicillerine bakılmadıkça eksik kalacak ve tüm hatlarıyla gerçeği yansıtmayacaktır. Bu bağlamda, sosyal hayata dair içerdiği bilgilerle, aile yapısını, nişanlanma, evlenme, boşanma ve benzeri müesseselerin nasıl işlediği, adet ve geleneklerinin neler olduğu tespit edilebilir. Miras davalarından oluşan tereke kayıtları sayesinde günlük hayatta kullanılan eşyalara dair ayrıntılı bilgiler bulmak mümkündür. Bu sayede günlük hayatın ne şekilde icra edildiğini anlamak, kısacası insanlar nasıl yaşıyorlar, evlerini nasıl döşüyorlar, nasıl giyinip kuşanıyorlar, hangi tarım ürünlerinin ekimi yapılıyor, ne tür yiyecekler ile besleniyorlar, hangi madenleri ve bunlardan yapılan eşyaları kullanıyorlar bunları ayrıntılarıyla öğrenmek, bu defterler sayesinde çok kolaylaşmıştır. Ayrıca incelenen mahalde geçmiş dönemlerde kullanılan yer isimleri ve vakıf müesseseleri yine bu defterler aracılığıyla ortaya çıkartılabilir.

İktisadî açıdan, Anadolu halkının günlük hayatı ve geçim tarzı, ait olduğu memleketin ithalat ve ihracat konusu mahsulleri, tarım ürünleri, sanayi mahsulleri, sanat ve meslek isimleri, esnaf teşekkülleri, bedestenler, hanlar, çarşıların isimleri ve buralar da yürütülen ticarî faaliyetler, halkın ödediği vergiler ve miktarları, insanların alım gücü, narh fiyatları ve ticaret ahlakı ile ilgili bilgileri şer'iyeye sicillerinde ayrıntılı şekilde bulmak mümkündür.

Günümüzde Osmanlı Arşivlerinde bulunan Safranbolu'ya ait Şer'iyeye Sicil sayısı kırk beş adettir. Bu defterler hicri 1199 (M. 1784/1785) yılından hicri 1324 (M. 1907/1908) yılına kadarki 124 yıllık süreyi kapsamaktadır. Bu defterlerin bir kısmı Safranbolu Belediyesi bünyesindeki, "Safranbolu Araştırma Merkezi"nin hizmeti olarak değerli hocalarımız tarafından kitaplaştırılırken, büyük bir kısmı da Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Bölümü tarafından yüksek lisans tez çalışması olarak üniversite arşivinde tutulmaktadır.

Tez konusu olarak Safranbolu Şer'iyeye Sicil kayıtlarından 2146 numaralı defter üzerinde çalışırken eşya, lakap ve yer isimlerinin okunuşu ve anlamları konusunda çektiğimiz sıkıntıların yanında Safranbolu'ya ait transkripsiyonu gerçekleştirilen Şer'iyeye Sicillerinde de bu isimlerin farklı okunuşlarını görmemiz ve bu alanda yapılan bilimsel çalışmaların eksikliği bizi böyle bir çalışmaya sevk etti.

Bu çalışma hazırlanırken, Osmanlıca, Osmanlıca-Türkçe sözlüklerden Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğünden, TDK'nin derleme sözlükleri ve yöre halkının yaşlılarından kaynak kişi olarak yararlanıldı. Sözlükler sadece kelimelerin anlamlarını veren eserler değildir. Kişi adları sözlüğünden, bitki adları sözlüğüne, yer adları sözlüğünden, tıp sözlüğüne, atasözleri sözlüğünden, genel dil sözlüğüne hatta argo kelimeler sözlüğüne kadar birçok çeşidi göz önüne alındığında sözlüklerin ne kadar geniş bir hazine kaynağı olduğu anlaşılabilir medeniyetlerin zenginliği ortaya çıkmaktadır. Bu tür çalışmalarla kelimelerin etimolojisi, tarihsel gelişimi izlenebilmektedir.

Bu alanda yapılan çalışmalardan istifade edebilmek için; Hasan Moğol'un 1997 basımı "Şer'iyeye Sicilleri Sözlüğü" arandı. Basımının olmaması nedeniyle temin edilemedi. Yöresel kelime sözlüklerine bakıldığında ise Safranbolu'ya ait Kızıltan Ulukavak'ın, 1996 yılının Eylül ayında Müzekent Safranbolu Gazetesi'nin sekizinci sayısında yayınlanan "Safranbolu'ya Özgü Yöresel Kelime, Sözlük ve Deyimler" makalesi ve bu makalenin genişletilmiş hali olan AYTEKİN KUŞ tarafından 2003 yılında derlenerek Safranbolu Belediyesi'nce yayınlanan "Safranbolu-Yöreye Özgü Sözcük ve Deyimler, Aile Lakapları, Kişilere Takma Adlar" kitabı temin edilerek incelendi. Bu çalışmaların bizim çalışmamız için yeterli olmadığı görüldü.

Bu çalışma ile bundan sonra bu alanda yapılacak çalışmalara rehberlik edebilmek, şer'iyeye sicillerinde geçen kelimelerin doğru bir şekilde okunmasına sağlamak amaçlandı. Çalışmamız, bugüne kadar transkripsiyonu yapılan defterler (2112, 2113, 2114, 2116, 2118, 2123, 2124, 2133, 2142, 2143, 2144, 2146, 2147, 2149, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156 numaralı Safranbolu Şer'iyeye Sicilleri) üzerinden

gerçekleştirildi. Kelimelerin anlamları, lakaplar ve yer isimleri listeler halinde verilirken, sistemli ve düzenli aktarabilmek amacıyla alfabetik sıra ve tablolaştırma yönteminin daha uygun olacağı düşünülerek bu metot kullanıldı. Kelimelerin yanına açılan köşeli parantezlerle eşyanın türleri, hangi madenlerden yapıldığı ve özellikleri belirtmeye çalışıldı. Lakaplar kısmında çok yaygın olarak kullanılan meslekî lakaplar, baba isminden kaynaklı lakaplar ve memleketleri temel alınarak kullanılan lakaplara yer verilmedi. Lakaplar Türk diline özgü kelimeler olması hasebiyle Müslüman veya gayrimüslim gibi bir ayırmda bulunulmadı. Çalışmamız sadece Safranbolu Şer'iyeye Sicilleri için değil genel olarak tüm şer'iyeye sicilleri üzerine yapılacak çalışmalar için destekleyici kaynak niteliğindedir.

Safranbolu Şer'iyeye Sicillerinde Geçen Eşya, Lakap ve Yer İsimleri Tabloları

EV EŞYALARI İSİM LİSTESİ		
Anbar [<i>Cantı, Hatıl, Nısf, Sagîr</i>]	Divan	Hamam boğça
Ayna [<i>Berber, Boy</i>]	Döşek [<i>Bez, İpek, Kıtık, Köhne, Sagîr, Yün</i>]	Hamam bûğu
Badâk ¹⁹		Hamam tası [<i>Çinko, Teneke, Yaldızlı</i>]
Basma [<i>Kutnî, Yerli</i>]	Duhân ²⁰ muşambası	
Bûğ ²¹	Duhân tabakası	Harar [<i>Kanaviçe, Köhne, Müstamel, Penbe</i>]
Buhurdanlık	El şamdanı	
Çalı süpürge	Ecza ²²	Havan [<i>Sagîr, Timür, Tunç</i>]
Çarşaf [<i>Döşek, Kırmızı, yatak</i>]	Fânûs	Havlû [<i>Adi, Baş, Çıkma, El, Hamam, İhram, İşli, Kebîr, Kutnî, Müstamel, Omuz, Orta</i>]
Çekmece	Feslik	
Çarıklık	Fener [<i>Cam, Muşamma</i>]	
Çıra	Fıraş ²³	Herkil
Çırakman ²⁴	Frengi ²⁵	Heğbe [<i>Hurç, Kebîr, Kıl, Köhne, Müstamel, Yün</i>]
Cit ²⁶	Frenk tarak	
Çöpür ²⁷	Gaz lambası	Hurç
Çul	Gaz şişesi	İmbik (İnbik) ²⁸

¹⁹ **Badâk:** Merdiven, merdiven basamağı. Bardak. Yeni doğmuş manda yavrusu.

²⁰ **Duhân:** Tütün.

²¹ **Bûğ:** Kucakta, omuzda, elde götürülmek üzere hazırlanmış eşya çıkını.

²² **Ecza:** Kibrit ve vb. ateşlemekte kullanılan yanıcı nesnelere.

²³ **Fıraş:** Döşek, yatak, hasır halı.

²⁴ **Çırakman:** Lamba, çıra konulan yer. Kandil, Çıra.

²⁵ **Frengi:** Kapı kilidi, anahtar (Çayağzı). Kilidin zemberek kısmı.

²⁶ **Cit:** Pamuktan dokunmuş basma, Başörtüsü, yazma, yemeni. Küçük anahtar, Çuval, Küçük sepet. Çift, iki tane.

²⁷ **Çöpür:** Keçi kılı, Keçi kılından yapılan çuval vb. Pürüzlü, kaba çorap.

²⁸ **İmbik (İnbik):** Damıtıcı.

Çuval [<i>Bardan, Ketan, Köhne, Perde, Yün,</i>]	Gergef ²⁹	İskemle [<i>Ağaç, Tahta</i>]
	Halı [<i>Kilim, Köhne,</i>	Kadak ³⁰
Dezgâh	<i>Müstamel, Parça, Seccade, Tülü, Yan</i>]	Kaliçe ³¹
Kandil	Lüle ³²	Perde [<i>Basma, Kanaviçe, Ocak, Pencere</i>]
Kasa [<i>Araçlı, Sagîr, Uzun</i>]	Mak'ad ³³ [<i>Basma, Bez, Çuka, Müstamel</i>]	Peşkir [<i>Beypazarı, Bez, İşleme, İşli, Köhne, Mecid, Sofra</i>]
Kaytan ³⁴	Mangal [<i>Bakır, Nühas, Sac, Sagîr, Tahta, Timür</i>]	
Keçe		
Kehribar takımı	Marpuş (Marpîç) ³⁵	Pople ³⁶
Kındap ³⁷	Maslâk ³⁸	Resen ³⁹
Kınnap (Kinneb) ⁴⁰	Mazraka ⁴¹	Saat [<i>Basma, Çalar, Farîsî Karavele, Koyun, Piryol⁴², Sagîr, Sim</i>]
Kilim [<i>Cedid, Kebîr, Kenar, Kürt, Müstamel, Parça, Sagîr, Tülü</i>]	Mengene ⁴³	
	Minder [<i>Bucak, Cedid, Kebîr, Ocak, Sagîr</i>]	
Kuka ⁴⁴		Sandık [<i>Boyalı, Ceviz, Selvi, Sepet, Tahta</i>]
Kumkuma ⁴⁵	Minkal ⁴⁶	
Kuskûn ⁴⁷	Mir'at [<i>Kebîr</i>]	Seccade [<i>Arap, Basma,</i>

²⁹ **Gergef:** Üzerine kumaş gerilerek nakış işlemeye yarar, çoğu dikdörtgen biçiminde olan çerçeve, kasnakta yapılan elişi, nakış.

³⁰ **Kadak:** Ayakkabıların altına çakılan demir çivi, kabara. Küçük çivi. İlinti. Eğreti dikiş. Kopça. çıtçıt.

³¹ **Kaliçe:** Halı.

³² **Lüle:** Su akan musluksuz boru. Tüfek ya da çiftenin namlusu. Demirci körüğünün borusu. Tütün çubuğu, pipo, nargile vb.nin ucuna takılan, tütün konulan yuva.

³³ **Ma'kad:** Minderli alçak sedir, divan, keçeden yapılan bir döşeme türü.

³⁴ **Kaytan:** Pamuk veya ipekten sicim, Eskimemesi için şalvar paçasına geçirilen örgü.

³⁵ **Marpuş (Marpîç):** Nargileye takılan ve kolayca içmeyi sağlayan, hortum biçiminde uzun ve bükülgen boru.

³⁶ **Pople:** Yastık.

³⁷ **Kındap:** Sicim.

³⁸ **Maslâk:** Büyük yalak, suyolu üzerinde bulunan su haznesi.

³⁹ **Resen:** İp, halat.

⁴⁰ **Kınnap (Kinneb):** Kenevirden yapılan ip, ince ip. Kaba şeyler dikmeye, bağlamaya yarayan ince sicim veya kalın iplik.

⁴¹ **Mazraka:** Ekmeği tandıra yapıştırmakta kullanılan araç.

⁴² **Piryol:** Üzerinde kümbetsi bir kapak bulunan, oldukça büyük bir tür cep saati.

⁴³ **Mengene:** İpek bükülen ya da sarılan çıkırık. Bilezik. Arabaların arka tekerleklerinin birinde bulunan ve inişlerde fren görevini yapan düzen.

⁴⁴ **Kuka:** Dantel veya nakış ipliği yumağı, Değerli bir çeşit taş ve bu taştan yapılan tesbih, ağızlık, vb. araçlar. Tesbih, sigara ağızlığı vb.nin yapımında kullanılan siyah veya sütlü kahverenginde Hindistan cevizi kökü.

⁴⁵ **Kumkuma:** Küçük testi, çömlek, bir çeşit su kabı.

⁴⁶ **Minkal:** Çamur teknesi.

⁴⁷ **Kuskûn:** Hayvanın kuyruğu altından geçirilerek eyere bağlanan kayış.

Kutu [<i>Enfiye, Hasır, Kurma, Teneke, Zeyd</i>]	Misbâh ⁴⁸	<i>Bez, İşleme, Kilim, Mekke, Müstamel, Sagîr]</i>
	Nargüle	
Küfe	Nargüle altı	Sedir [<i>Mir</i>]
Küp [<i>Etmek, Kebîr, Körük, Pekmez, Sagîr, Sirke Turşu, Tuz, Zeytinyağı</i>]	Nargüle maşası	Sepet
	Nihâlî ⁴⁹	Sere ⁵⁰
Sergü ⁵¹ [<i>Basma, Kanad, Kanaviçe, Kebîr, Kenar, Kıl, Köhne</i>]	Şamdan [<i>El, Kebîr, Sagîr</i>]	Yâne ⁵²
	Şaplak ⁵³	Yanlık ⁵⁴ [<i>Basma, Beyaz, Kebîr, Keten, Kınık, Ot, Sagîr, Tenteneli</i>]
	Şilte ⁵⁵ [<i>Pamuk, Penbe, Yün</i>]	
Sigara kutusu	Şişe	Yastık [<i>Köhne, Ot, Penbe, Yün</i>]
Soba [<i>Kurade</i> ⁵⁶ , <i>Mısır, Tahta</i>]	Tespîh [<i>Beyaz kemik, Kuka, Mercan, sedef</i>]	
Sofra [<i>Sahtıyan</i>]	Urgan [<i>Araba, Halat, Parça</i>]	Yorgan [<i>Basma, Çarşafsız, Köhne, Kutnî, Sagîr, Yazma</i>]
Sofra altı	Ustura	Zenbil ⁵⁷

MUTFAK EŞYALARI İSİM LİSTESİ		
Aşurma ⁵⁸	Gügüm [<i>Beyaz, Kara, Kurade, Maslaklı, Nühas</i>]	Kefye (Kefe) ⁵⁹
Bakraç [<i>Ak, Beyaz, Kebîr, Kurade, Nühas, Sagîr</i>]		Kîle [<i>Kantar</i>]
	Gözer	Kumkuma
Bardak	Havan [<i>Sagîr, Timür, Tunç</i>]	Kupa
Bıçak [<i>Kama, Kebîr, Sagîr</i>]	İbrik [<i>Kara, Kebîr, Sagîr</i>]	

⁴⁸ **Misbâh:** Lamba.

⁴⁹ **Nihâlî:** Halı, kilim.

⁵⁰ **Sere:** Eyer (Palân).

⁵¹ **Sergü:** Ekin sermek için kullanılan hasır, kilim vb. yaygı.

⁵² **Yâne:** Havan, dibek.

⁵³ **Şaplak:** Eyer örtüsü.

⁵⁴ **Yanlık:** Deri ya da tahtadan yapılmış yayık, keçi, koyun postundan yapılmış çiftçilerin yoğurt ya da ayran taşıdıkları çanta, sedirlerin üstüne konulan ot minder.

⁵⁵ **Şilte:** Minder, küçük döşek, ince, pamuk yatak, üstünde oturan, yatılan, içi yünle, pamukla doldurulmuş döşek.

⁵⁶ **Kurade:** Eski ve harap.

⁵⁷ **Zenbil:** Öteberi taşımakta, koymakta kullanılan örme, yassı sepet, meyve sepeti.

⁵⁸ **Aşurma:** Bir çeşit büyük tencere.

⁵⁹ **Kefye (kefe):** Terazî gözlerinden her biri.

Cendere ⁶¹	Kalbur	Kuşane ⁶⁰ [<i>Kebîr, Sagîr, Tencere</i>]
Cezve [<i>Kahve, Kebîr, Sagîr</i>]	Kahve değirmeni [<i>Kebîr, Kûrade, Sagîr</i>]	Küp [<i>Pekmez, Zeytinyağı</i>]
Çeki ⁶²		Kürek [<i>Ateş, Etmek, Köhne, Müstamel, Timür</i>]
Çenâg ⁶³	Kahve dibegi	
Çotara ⁶⁴	Kahve yedeği [<i>Kebîr, Sagîr</i>]	Leğen [<i>Et, Çamaşır, Etmek, Hamam, Kafesli, Kafessiz, Kebîr, Nühas, Pırpır, Sagîr</i>]
Davarcık ⁶⁵ [<i>Bulgur, Dakik, Hintâ</i>]	Kantar [<i>Kebîr, Kûrade, sagîr</i>]	
Dübek (Dibek) [<i>Ağaç</i>]	Kapak [<i>Kebîr, Nühas, Sahan, Sagîr, Şorba tası, Tencere, Tepsi, Tunç</i>]	Lenger ⁶⁶
Deste-seng ⁶⁷		Maşraba [<i>Kebîr, Sagîr</i>]
Elek [<i>Kıl</i>]		Melhedir ⁶⁸
Erşün ⁶⁹	Karanava ⁷⁰ [<i>Nühas</i>]	Nihâlî ⁷¹
Evânî ⁷²	Kavgir (Kevgir) ⁷³	Ölçek [<i>Kebîr, Sagîr, Şerbetlik, Üzüm, Yağ, Yolma</i>]
Fincan [<i>Çay, Tepsi</i>]	Kazgân ⁷⁴ [<i>Dest, Kebîr, Nısf, Sagîr, Vasat</i>]	Sac
Fuçu [<i>Bal, Sirke</i>]		
Sacayak [<i>Kebîr, Sagîr</i>]	Sürahi	Tepsi [<i>Bolat, Boran, Börek, Filcan, Kadayıf, Kahve, Kapaklı, Kebîr, Meclis, Nühas, Polat, Sagîr</i>]
Sac mangal	Şaplâk ⁷⁵	
Sahan ⁷⁶ [<i>Kapaklı, Kapaksız, Kebîr, Kûrade,</i>	Tâbe ⁷⁷ [<i>El, Pekmez, Yağ</i>]	
	Tas [<i>Hamam, Kebîr, Sagîri</i>	Tuz değirmeni

⁶¹ **Cendere:** Kalın oklava. Taze peynirin suyunu süzmek ve kalıba koymak için kullanılan sık dokumadan yapılmış torba. Ekşimik süzmekte kullanılan seyrek dokumadan yapılan süzgeç.

⁶⁰ **Kuşane:** Yayvan küçük tencere, iki yanında tutacak yeri bulunan tencere.

⁶² **Çeki:** Tartı. Odun, kireç vb. ağır ve kaba şeyleri tartmakta kullanılan 225,978 kg. olan ağırlık ölçü birimi. Kadınların başlarına bağladıkları örtü.

⁶³ **Çenâg:** Çanak.

⁶⁴ **Çotara:** Ağaçtan yapılmış küçük su kabı.

⁶⁵ **Davarcık:** Bulgur ve yarma koymaya yarayan tüyü alınmış koyun ve keçi derisi.

⁶⁶ **Lenger:** Yayvan ve kenarları geniş, büyük bakır kap, bakırdan büyük süzgeç, kova, sahan.

⁶⁷ **Deste-seng:** Ezme işinde kullanılan, billûr veya mermerden yapılmış ale.t

⁶⁸ **Melhedir:** Kapaklı bakır sahan, küçük sahan.

⁶⁹ **Erşün:** Ateş küreği.

⁷⁰ **Karavana:** Genellikle orduda yemek dağıtımında kullanılan büyük metal kap, Bu kaptan dağıtılan yemek.

⁷¹ **Nihâlî:** Sahan altlığı.

⁷² **Evânî:** Kap-kaçaklar.

⁷³ **Kavgir (Kevgir):** Uzun saplı, yayvan, derin kaplardan yiyecekleri süzerek almaya yarayan delikli kepçe, süzgeç.

⁷⁴ **Kazgân:** Kazan.

⁷⁵ **Şaplâk:** Topraktan, ağaçtan yapılmış ağız geniş su kabı.

⁷⁶ **Sahan:** Bakır ya da çinko yemek kabı, içinde yemek ısıtılan veya yumurta gibi şeyler pişirilen, derinliği az metal kap.

⁷⁷ **Tâbe:** Tava.

<i>Mıhlama, Nühas, Sagîr, Yumurta]</i>	<i>Saplı, Sefer, Sim, Sofra, Şorba, Su]</i>	Yağlık
Saplı	<i>Tava [Çörek, El, Et, Helva, Kahve, Kebîr, Kıyma, Kurşun, Mıhlama, Nühas, Pekmez, Sagîr, Timür, Yağ]</i>	Yağ oluğu
Saraç ⁷⁸		Yaslağaç ⁷⁹
Sava ⁸⁰		Zarf ⁸¹
Semaver	<i>Tekne [Hamur, Kebîr, Sagîr]</i>	
<i>Sini [Borân, Kadayıf, Kebîr, Nısf, Nühas, Sagîr]</i>	<i>Tencere [Kapaksız, Kebîr, Kûrade, Kuşhane, Kuzu,</i>	
Sünger	<i>Nühas, Sagîr]</i>	

YİYECEK VE TAHIL ÜRÜNLERİ İSİM LİSTESİ

Ades ⁸²	Çora ⁸³	Hindistan cevizi
Anason	Dakik ⁸⁴	Hurma
Ard ⁸⁵	Dizin ⁸⁶	İğde
Arpa	Duhân ⁸⁷	İncir
Asel ⁸⁸	Dut kurusu	İrmik
Ayva	Dühn ⁸⁹	Kahve
Bal	Elma kurusu	Karıklı ⁹⁰
Buber	Erik kurusu	Kavurma
Bulgur	Erz ⁹¹	Kazsuyu
Bulama ⁹²	Ezme	Kernik ⁹³

⁷⁸ **Saraç:** Büyük delikli kalbur.

⁷⁹ **Yaslağaç:** Üstünde hamur açılan, yemek yenilen tahta.

⁸⁰ **Sava:** Tenekeden yapılan su maşrapası. Topraktan yapılan yağ tavası.

⁸¹ **Zarf:** Kap, içine fincan veya bardak oturtulan bakır kap.

⁸² **Ades:** Mercimek.

⁸³ **Çora:** Tuz. Çorba. Her türlü yemek.

⁸⁴ **Dakik:** Un.

⁸⁵ **Ard:** Buğday unu.

⁸⁶ **Dizin:** Üzüm sucuğu. İpliğe dizili sebze ya da meyve kurusu.

⁸⁷ **Duhân:** Tütün.

⁸⁸ **Asel:** Bal.

⁸⁹ **Dühn (Revgan/Rûgan):** Yağ.

⁹⁰ **Karıklı:** Buğday, arpa ve çavdar karışımı, arpa ve buğday karışımından yapılan un.

⁹¹ **Erz (Ürz):** Pirinç.

⁹² **Bulama:** Genellikle üzüm şirasının kaynatılması ile yapılan koyu pekmez. Koyunun, ineğin ilk koyu sütü.

⁹³ **Kernik:** Kabuklu buğday.

Burçak	Fasulye	Kılık ⁹⁴
Bozalak ⁹⁵	Fülfül ⁹⁶	Kıyma
Bozik ⁹⁷	Gendüm ⁹⁸	Kilik ⁹⁹
Cev (Şa'îr) ¹⁰⁰	Güşte ¹⁰¹	Koz ¹⁰²
Ceviz	Hayva	Könbe ¹⁰³
Cubur ¹⁰⁴	Helva	
Çeltik	Hınta ¹⁰⁵	
Kuskus ¹⁰⁶	Pesdil	Tarhana
Kürîmi ¹⁰⁷	Pirinç	Tîn ¹⁰⁸
Lahm ¹⁰⁹	Revgan (Rûgan) ¹¹⁰	Tiryak ¹¹¹
Makarna	Serb ¹¹²	Tut kurusu
Merseme ¹¹³	Sîb ¹¹⁴	Tut pekmezi
Mestan ¹¹⁵	Sinâmeki	Tuz
Mısır	Sirke	Ürz ¹¹⁶
Nan ¹¹⁷	Siyaz ¹¹⁸ [Siyez, Karıklı]	Üzüm
Nemek ¹¹⁹	Soğan	Yayım ¹²⁰

⁹⁴ **Kılık:** Kuru fasulye. Peksimet.

⁹⁵ **Bozalak:** Taze mısır koçanı. Çalının taze sürgünü. Yaprak tomurcuğu.

⁹⁶ **Fülfül:** Karabiber.

⁹⁷ **Bozik:** Dağ armudu. Pancar.

⁹⁸ **Gendüm:** Buğday.

⁹⁹ **Kilik:** Çekirdek. Çocuk için yapılan ekmek (pide).

¹⁰⁰ **Cev (Şa'îr):** Arpa.

¹⁰¹ **Güşte:** Et.

¹⁰² **Koz:** Ceviz.

¹⁰³ **Könbe:** İki saç arasında ya da küldede pişirilen mayasız ekmek.

¹⁰⁴ **Cubur:** Üzüm posası.

¹⁰⁵ **Hınta:** Buğday.

¹⁰⁶ **Kuskus:** Un, süt, yumurta, bulgur ile yapılan ufak ve yuvarlak taneler biçiminde kurutulmuş hamur.

¹⁰⁷ **Kürûmî:** Üzüm.

¹⁰⁸ **Tîn:** İncir.

¹⁰⁹ **Lahm:** Et.

¹¹⁰ **Revgan (Rûgan):** Yağ.

¹¹¹ **Tiryak:** Bitkisel, hayvansal ve madensel maddelerin karışımından yapılan macun, panzehir. Afyon.

¹¹² **Serb (Sürûb):** İycağı, bağırsakları saran yağ.

¹¹³ **Merseme:** Kuzukulağına benzeyen kokulu bir ot.

¹¹⁴ **Sîb:** Elma.

¹¹⁵ **Mestan:** Küçük kavun.

¹¹⁶ **Ürz:** Pirinç.

¹¹⁷ **Nan:** Ekmek.

¹¹⁸ **Siyaz:** Kaplıcaya benzeyen ve hayvan yemi olarak kullanılan bir çeşit tahıl. Hitit buğdayı.

¹¹⁹ **Nemek:** Tuz.

¹²⁰ **Yayım:** Ev makarnası, erişte.

Nişasta	Süt	Zeyt ¹²¹
Nohut	a'r ¹²²	Zeytin
Pekmez	eker	Zbd ¹²³

GIYSİ, KUMAŞ VE TAKI İSİM LİSTESİ	
Aba[<i>Ceket, Kâbût, Kebîr, Sagîr, Siyah, Yağmurluk</i>]	Bileklik
Anteri (Entari) ¹²⁴ [<i>Abaniyye, Ak meneşfe, Al, Alaba, Altıparmak, Atik, Atlas, Basma, Beyaz, Burusukârî, Beşli, Boy, Canfes¹²⁵, Cevizî, Çuka¹²⁶, Damalı, Dokuma, Fanila, Gecelik, Hindî(yye), Hareli, Hopalı, İç, İkındigünü, İpek(li), İplik(li), İşleme(li), Kadife, Karalı, Kettân, Kırmızı, Kısa, Kollu, Köhne, Kutnî¹²⁷, Lahurakî, Martin, Meydanî, Mor, Müstamel, Pamuklu, Penbe¹²⁸, Perend¹²⁹, Pike, Samyeli, Sarı, Saten, Selimiye, Sevayi (Sevahi)¹³⁰, Seyyar, Sıvık, Sof¹³¹, Şitari¹³², Şatrabî, Tefarik¹³³, Tefebaş¹³⁴, Telli, Uzun, Üstüfe¹³⁵, Yn, Zenne</i>]	Bilezik
	Biniş ¹³⁶
	Car ¹³⁷
	Cebe ¹³⁸ [<i>Çuka, Kırmızı, Köhne, Şalı</i>]
	Calkava ¹³⁹
	Cibinlik
	Cübbe
	Çaşkir ¹⁴⁰
	Çit ¹⁴¹
	Çorab

¹²¹ **Zeyt:** Zeytinyağı.

¹²² **a'r:** Arpa.

¹²³ **Zbd:** Tereyağı, kaymak; sütün içindeki yağı madde.

¹²⁴ **Anteri (Entari):** Erkek gömleđi. Frenk gömleđi. Mintan. Entari. Kadın giysisi, fistan.

¹²⁵ **Canfes:** zerinde desen bulunmayan, ince dokunmuş, parlak, tok, ipekli kumaş.

¹²⁶ **Çuka:** Ynl dokuma.

¹²⁷ **Kutnî:** Pamuk.

¹²⁸ **Penbe.** Pamuk.

¹²⁹ **Perend:** İpekten dokunmuş atlas.

¹³⁰ **Sevayi (Sevahi):** çetek yapılan çizgili bir çeşit ipek. Telli gelinlik kumaşı.

¹³¹ **Sof:** Bir çeşit sertçe, ince ynl kumaş, ham ipekten yapılmış astarlık kumaş.

¹³² **Şitari:** Alacalı bir çeşit ipek kumaş. Söz kesmede anadan armağan edilen kumaş. Aklı karalı, yollu kumaş.

¹³³ **Tefarik:** Genellikle kırmızı, beyaz ve mor kumaştan dikilen, gömlek ve şalvardan oluşan, kol ağızları paça kenarları ile şalvarın yanları işlenmiş kadın giysisi.

¹³⁴ **Tefebaş:** Sırma ile işlenmiş atlas ya da kadife kumaş giysi.

¹³⁵ **stfe:** Bindallı da denilen, ağır bir çeşit kadın kumaşı.

¹³⁶ **Biniş:** Ulemanın cübbe üzerine giyindiği bedeni ve kolları geniş üstlük. Yüksek aşamalı bilginlerin ve yeniçeri subaylarının giydikleri üstlük.

¹³⁷ **Car:** Kadınların rtndkleri çarşaf, siyah üstlük.

¹³⁸ **Cebe:** Zırh. Zırhlı elbise. Kalın meşinden giysi. Süslü bilezik. Abadan daha kısa ceket.

¹³⁹ **Calkava:** Kurdun veya tilkinin ense postundan yapılan krk.

Basma [<i>Al, Alaca, Bardan, Beyazlı, Bez, Bohça, Döşek, Elvan, Entari, Hırka, Karalı, Kıbrıs, Leh, Mak'ad, Minder, Morlu, Müstamel, Pamuk, Parça, Perde, Rusya, Seccade, Şal, Şalvar, Şilte, Yanlık, Yastık, Yelek, Yerli, Yorgan, Yün</i>]	Çuha ¹⁴² Çuka ¹⁴³ [<i>Anteri, Cebe, Ceket, Ferace, Fermâne, Hırka, Kâbût, Koçuk, Kukulata, Kürk, Mak'ad, Mintan, Nişin, Önlük, Pantolon, Setri, Şalvar, Yelek, Zıpka</i>]
--	--

Değermi (Değirmi) ¹⁴⁴	Gömlek [<i>Bürümcük</i>]	Kuşak [<i>Aba, Acem, Basma, Çorumkârî, İbrişim, İplik, Kemer, Köhne, Rus, Şal, Şam, Trabulus, Frenk, Yün</i>]
Dâmen (Dâmân) ¹⁴⁵	Halhal	
Dâmes ¹⁴⁶	Hırka [<i>Basma, Beyaz, Canfes, Çuka, Gönlü, Humâ, Kadife, Kollu, Köhne, Lahurî, Mâ'î, Müstamel, Sagîr, Sarılı, Şam, Uzun, Yünlü</i>]	Küpe [<i>Altın, Dökme, Gümüş, Sim, Nühas, Onluk altın, Sandıklı altın, Yıldızlı, Yirmilik, Yirmilik altın</i>]
Derlik		
Derme ¹⁴⁷	İbrişim ¹⁴⁸	Kürk [<i>Atlas kaplı, Boğaz, Boy, Cilkava¹⁵², Çukaya kaplı, Diz, Kadife yüzlü, Kısa, Köhne, Kuzu derisi, Kurt kaplı, Müstamel,</i>
Diz bezi	İhram	
Dizlik [<i>Aba, Alaca, Basma, Bez, Gön, İç, Müstamel, Siyah</i>]	Kaput ¹⁴⁹	
Don ¹⁵⁰ [<i>Bez, Gön, İç, Hümayun</i>]	Karavana ¹⁵¹	
Elbise [<i>Kısa, Köhne, Uzun</i>]	Kaytan	
Enteşe ¹⁵⁶ [<i>Altın, Elmaslı, Gümüş, Sim, Yıldızlı</i>]	Kazmir ¹⁵⁵ [<i>Önlük, Setri</i>]	
	Kelik ¹⁵⁷	
	Kemer [<i>Acem, Adi, Kuşak, Müstamel, Sim, Şâlî,</i>	

¹⁴⁰ **Çakşır:** Paça bölümü diz üstünde veya diz altında kalan bir tür erkek şalvarı.

¹⁴¹ **Çit:** Pamuktan dokunmuş basma. Başörtüsü, yazma, yemeni.

¹⁴² **Çuha:** Elde işleme yünden ve yerli dokuma kumaştan yapılan. Önü açık kısa bir çeşit ceket.

¹⁴³ **Çuka:** Yünlü dokuma.

¹⁴⁴ **Değermi (Değirmi):** Yemeni, yazma, başörtüsü.

¹⁴⁵ **Dâmen:** Etek.

¹⁴⁶ **Dâmes:** Etek.

¹⁴⁷ **Derme:** Yelek. Önü işlemeli bir çeşit yelek.

¹⁴⁸ **İbrişim:** Kalınca bükülmüş ipek iplik. Bu iplikten yapılmış.

¹⁴⁹ **Kaput:** Asker paltosu.

¹⁵⁰ **Don:** Vücudun belden aşağısına giyilen uzun veya kısa iç giysisi.

¹⁵¹ **Karavâna:** Şalvar. Bol pantolon.

¹⁵² **Cilkava:** Kurdun veya tilkinin ense postundan yapılan (kürk).

¹⁵⁵ **Kazmir:** İnce, sık bir tür yün, kaşmir.

¹⁵⁶ **Enteşe:** Bilezik.

Fermâne ¹⁵⁸ [<i>Aba, Çuka, Köhne</i>]	<i>Tefebaş, Yeşil</i>	<i>Nâfe</i> ¹⁵³ , <i>Samur, Teyin</i> ¹⁵⁴
Fes [<i>Cedid, Köhne, Müstamel, Simli</i>]	Kolan ¹⁵⁹	Lata ¹⁶⁰
	Kopça	Lapçin ¹⁶¹
Fistan	Kukuleta ¹⁶² [<i>Çuka, Siyah</i>]	Libâde ¹⁶³
Futa ¹⁶⁴	Kundura [<i>Cedid, Köhne, Mecid, Müstamel, Şebşebi</i>]	Libâs
Gocuk		
Marhama (Makrama) ¹⁶⁵ [<i>Beyaz, Hümayun</i>]	Perend ¹⁶⁶	Şalvar [<i>Aba, Basma, Bez, Canfes, Cedid, Çuka, Damalı, Hindiye, Hopalı, İpek, İplikli, Kıl, Köhne, Kutnî, Lahurâkî, Müstamel, Potur, Şitari, Tosya, Yün</i>]
	Piryol ¹⁶⁷	
Maşlak ¹⁶⁸	Posteki	
Mest [<i>Cedid, Köhne, Müstamel, Serhadlı</i>]	Potin ¹⁶⁹	
Mintan [<i>Çuka, Köhne, Müstamel</i>]	Potur ¹⁷⁰ [<i>Aba, Köhne, Müstamel, Yün</i>]	
	Puşi ¹⁷¹	
Mücessem ¹⁷²	Saat [<i>Basma, Farîsî, Gümüş</i>	Şişişipe ¹⁷³
Nalın	<i>kordonlu, Koyun, Piryol, Sagîr, Sim köstek, Sim kuşaklı</i>]	Takunya
Nîm-ten ¹⁷⁴		Terlik
Pabuç [<i>Abdest, Çift,</i>	Sakankur ¹⁷⁵	Toka

¹⁵⁷ **Kelik:** Eski ayakkabı. Çocuk ayakkabısı, patik, Potin, çizme. Yünden örülmüş terlik.

¹⁵⁸ **Fermâne:** Kadınların giydiği üzeri işlemeli yelek.

¹⁵³ **Nâfe:** Derisinden kürk yapılan hayvan postlarının karnı altındaki deri kısmı.

¹⁵⁴ **Teyin:** Sincap.

¹⁵⁹ **Kolan:** Kıl ya da yünden dokunmuş, üstü işlenmiş, kadınların kullandıkları bir çeşit kuşak.

¹⁶⁰ **Latâ:** Palto, ceket.

¹⁶¹ **Lapçin:** Tabanı meşin olan mest, takunya, lastikli ayakkabı.

¹⁶² **Kukuleta:** Yağmur, soğuk vb. dış etkilere karşı başa geçirilen, giysiye dikili veya ayrı olarak kullanılan başlık.

¹⁶³ **Libâde:** Pamuklu kadın elbisesi. Arkası ve önü sırma ile işlenmiş kısa kollu gelin elbisesi. Köy kadınlarının elbise üstüne giydikleri bir çeşit manto. Cepken, yelek.

¹⁶⁴ **Futa:** Kadınların bellerine bağladıkları peştamal. Önlük.

¹⁶⁵ **Marhama (Makrama):** Büyük işlemeli mendil. Erkek ceket. Hırka. Bazı bölgelerde kadınların sokağa çıkarken manto üstüne örttüğü işlemeli geniş örtü.

¹⁶⁶ **Perend:** İpekten dokunmuş atlas.

¹⁶⁷ **Piryol:** Üzerinde kümbetsi bir kapak bulunan oldukça büyük bir tür cep saati.

¹⁶⁸ **Maşlak:** Yünlü, uzun palto.

¹⁶⁹ **Potin:** Koncu ayak bileğini örtecek kadar uzun olan, bağcıklı veya yan tarafı lastikli ayakkabı.

¹⁷⁰ **Potur:** Arka tarafında kırmaları çok, bacakları dar bir tür pantolon.

¹⁷¹ **Puşi:** Yüz örtüsü. Başörtüsü.

¹⁷² **Mücessem:** Oyalı kadın başörtüsü, yemeni.

¹⁷³ **Şişişipe:** Arkasız ve öncesiz hafif terlik.

¹⁷⁴ **Nîm-ten:** Mintan.

<i>Köhne, Müstamel, Tahta]</i>	Sako ¹⁷⁶	Uçkur
Pantolon [<i>Çuka, Köhne, Müstamel</i>]	Sarık [<i>Abanî, Abaniyye, Bağdadî, Büyük boy, Hindkârî, Kebîr, Köhne, Küçük boy, Müstamel, Nebâti, Orta, Parça, Sagîr, Şamkârî, Yeşil,</i>	Yağmurluk
Pazen		Yazma
Patik		Yekte ¹⁷⁷
Peştemal [<i>Beyaz, Çıkma, İkili, Köhne, Kutnî, Müstamel, Su, Yerli</i>]	Sevb ¹⁷⁸	Yemeni
Peten ¹⁸² [<i>Entari, Fistan, Gömlek, Mintan</i>]	Şal [<i>Acem, Baş, Bohamya, Frenk, Harir¹⁷⁹, Horasan, Lahûrî, Kemhâ¹⁸⁰, Kırmızı, Koron, Köhne, Müstamel, Sagîr, Siyah, Vâle¹⁸¹, Yeşil, Yün</i>]	Yüzük [<i>Akik, Altın, Antika, Bakır, Elmas, Gümüş, Hakik, Kaşlı, Sim, Yıldızlı</i>]
		Zeyl ¹⁸³
ARAÇ-GEREÇ İSİM LİSTESİ		
Âhen ¹⁸⁵	Çekî ¹⁸⁶	Eğge
Araba zinciri	Çekiç	Fener [<i>Bakır, Cam, Muşamba</i>]
Âsiyâb ¹⁸⁷	Çevkel ¹⁸⁸	Frengi
Aşurtma ¹⁸⁹	Çıkırık	Fuçu
Balta	Çilbir ¹⁹⁰	Gen ¹⁹¹
Bârdan ¹⁹²	Çilingir	Gulâk ¹⁹³

¹⁷⁵ **Sakankur:** Sahangur da denilen bir tülbent. Sargı. Bir çeşit ince tül.

¹⁷⁶ **Sako (Saku):** Paltoya benzer bir tür üstlük. Erkek ceketi. Pardösü.

¹⁷⁷ **Yekte:** Eteklik. Ferâce.

¹⁷⁸ **Sevb:** Elbise.

¹⁷⁹ **Harir:** İpek.

¹⁸⁰ **Kemhâ:** İpek kumaş. Havsız kadife. Çizgili yerli dokuma.

¹⁸¹ **Vâle:** Bir çeşit ipek kumaş.

¹⁸² **Peten:** Bir tür kumaş.

¹⁸³ **Zeyl:** Etek.

¹⁸⁴ **Zıbka:** Dar paçalı pantolon.

¹⁸⁵ **Âhen:** Demir. Zincir. Kılıç.

¹⁸⁶ **Çekî:** Tartı. Odun, kireç vb. ağır ve kaba şeyleri tartmakta kullanılan 225,978 kg. olan ağırlık ölçü birimi.

¹⁸⁷ **Âsiyâb:** Su değirmeni.

¹⁸⁸ **Çevkel:** Öğendirenin alt ucundaki demir sıyrığı.

¹⁸⁹ **Aşurtma:** Semer paldımının aşağıya düşmemesi için sağrı üzerinden ve iki yandan paldıma bağlanan yün veya kayış kemer.

¹⁹⁰ **Çilbir:** Yulara takılan ip veya zincir.

¹⁹¹ **Gen:** Döven, düven.

¹⁹² **Bârdan:** Yük çuvalı, saman taşımak için kıldan yapılan çuval.

Bâygîr semeri	Çota (Çuta) ¹⁹⁴	Harar
Bel	Çuvaldız	Hatab
Berber takımı	Dâne taşı	Heyden ¹⁹⁵
Bıçkı	Dâmen ¹⁹⁶	Hiybe ¹⁹⁷
Boyunduruk ¹⁹⁸	Değirmen	Hizar [<i>El, Tahta</i>]
Bukağı ¹⁹⁹	Deste-seng ²⁰⁰	Izgara
Burgu	Destere	Kama
Cebe	Dimi ²⁰¹	Kaval ²⁰²
Celbiz ²⁰³	Döğen (Düven)	Kazma
Cura ²⁰⁴	Dülger ²⁰⁵	Kerpetün
Çak ²⁰⁶	Dörpü	Keser
Keskü	Maşa	Pazval ²⁰⁷
Kısaç	Marpuç (Marpîç) ²⁰⁸	Reçber [<i>Alâtı, Küreği</i>]
Kosa ²⁰⁹	Martin ²¹⁰	Rende
Körük	Mengene ²¹¹	Resen ²¹²
Kubur ²¹³	Mese ²¹⁴	Saban
Kuskûn ²¹⁵	Minkal ²¹⁶	Sapan

¹⁹³ **Gulâk:** Sabanın iki kenarına çiziye açmak için konan ağaç parçası. Sürülen toprağı yana yatırmaya yarayan pulluk ya da saban demiri.

¹⁹⁴ **Çota/Çuta:** Keser.

¹⁹⁵ **Heyden:** Tabaklıkta deri ıslatılan kireç çukuru.

¹⁹⁶ **Dâmen:** Değirmen.

¹⁹⁷ **Hiybe:** Odun.

¹⁹⁸ **Boyunduruk:** Çift süren veya arabaya koşulan hayvanların birlikte yürümelerini sağlamak için boyunlarına geçirilen bir tür ağaç çember.

¹⁹⁹ **Bukağı:** Kaçmaması için hayvanların ayağına takılan zincir, demir köstek.

²⁰⁰ **Dest-seng:** Sapan.

²⁰¹ **Dimi:** Dokumacılıkta kullanılan bir aygıt.

²⁰² **Kaval:** Saçma atan av tüfeği.

²⁰³ **Celbiz:** Kement, ilmik.

²⁰⁴ **Cura:** Mızrap ile çalınan iki veya üç telli olan halk sazı.

²⁰⁵ **Dülger:** Balta.

²⁰⁶ **Çak:** Büyük çuval.

²⁰⁷ **Pazval:** Kunduracıların çalışırken kundurayı dizleri üzerinde tutmak için kullandıkları kayış ya da ip.

²⁰⁸ **Marpuç (Marpîç):** Nargileye takılan ve kolayca içmeyi sağlayan, hortum biçiminde uzun ve bükülgen boru.

²⁰⁹ **Kosa:** Tırpan. Bir çeşit uzun saplı orak.

²¹⁰ **Martin:** Tek kurşun atan bir çeşit tüfek.

²¹¹ **Mengene:** İpek bükülen ya da sarılan çıkırık.

²¹² **Resen:** İp, halat.

²¹³ **Kubur:** Dolma tabanca, çakmalık tabanca.

²¹⁴ **Mese:** Havuç, turp vb. toprak altındaki sebzeleri çıkarmak için kullanılan sivri uçlu, uzun demir.

²¹⁵ **Kuskûn:** Hayvanın kuyruğu altından geçirilerek eyere bağlanan kayış.

²¹⁶ **Minkal:** Çamur teknesi.

Küllâb (Kullâb) ²¹⁷	Muşta	Satır
Külünk (Külüng) ²¹⁸	Nacak	Şemşîr ²¹⁹
Küpecik	Nühas ²²⁰	Şeşhâne ²²¹
Kürek	Ocak timüri	Tahra ²²²
Küstere ²²³	Orak	Teber ²²⁴
Lenger ²²⁵	Örs	Terazi
Lezgi ²²⁶	Palân ²²⁷ [<i>Atik, Çuka, Hurçlu,</i>	Testere
Lüverver ²²⁸	<i>Köhne</i>]	Tezgâh
Mahmuz ²²⁹	Palandız	Tokmak
Tola ²³⁰	Üzüm oluğu	Zenbil ²³¹
Turpan	Verge ²³²	Zenbûr ²³³
Tüfenk	Yazı tahtası	zencir
Üzengi ²³⁴	Yular	Zimba (Zunba) ²³⁵

SAFRANBOLU ŞER'İYYE SİCİLLERİNDE GEÇEN LAKAPLAR ²³⁶			
Abdoşoğlu	Ateş (oğlu)	Bozikçi	Çinuçenoğlu
Abdülkadirzâde	Ateşgazâde	Börekçi (oğlu)	Çıyanoğlu

²¹⁷ **Küllâb (kullâb):** Çengel, kanca.

²¹⁸ **Külüng (Külünk):** Taşları, kayaları parçalamakta kullanılan sivri kazma. Taş kırılan ya da demir dövülen balyoz.

²¹⁹ **Şemşîr:** Kılıç.

²²⁰ **Nühas:** Bakır (Maden).

²²¹ **Şeşhane:** Av tüfeği.

²²² **Tahra:** Ağaç budamaya, kesmeye, odun kırmaya yarayan, satırdan biraz büyük, demir saplı araç. Orak, satır.

²²³ **Küstere:** Değirmen taşı yapılan taş. Bileği taşı.

²²⁴ **Teber:** Balta.

²²⁵ **Lenger:** Yayvan ve kenarları geniş, büyük bakır kap. Bakırdan büyük süzgeç. Kova, sahan.

²²⁶ **Lezgi:** Tek dolma tüfek.

²²⁷ **Palân:** Semer.

²²⁸ **Lüverver:** (Fransızca, aslı: Revolver-Rovolver-Lüverver-Lüvelver) Tabanca. Küçük silah. Toplu tabanca. Altı patlar denilen, altı mermi alan tabanca.

²²⁹ **Mahmuz:** Çizmenin, potinin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça.

²³⁰ **Tola:** Kuyudan su çıkarılan tahta ya da çinko kova.

²³¹ **Zenbil:** Öteberi taşımakta, koymakta kullanılan örme, yassı sepet, meyve sepeti.

²³² **Verge:** Kereste.

²³³ **Zenbûr:** Arıkovanı.

²³⁴ **Üzengi:** Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.

²³⁵ **Zunba (zimba):** Delgeç. Demir delmekte kullanılan demir çubuk. Çelik çivi.

²³⁶ Burada baba ismi ile anılanlar ve memleketleri baz alınarak kullanılan lakaplara yer verilmemiştir.

Acemoğlu	Ayanzâde	Bulakoğlu	Çizmeçi (oğlu)
Abdi Beyoğlu	Aygiroğlu	Burakoğlu	Çoban (oğlu)
Ağa	Ayrançı (oğlu)	Büyük hoca (oğlu)	Çokdarzâde
Ahadoğlu	Babuşçu (oğlu)	Canbaz (oğlu)	Çolak (oğlu/zâde)
Abdibillâhoğlu	Baceoğlu	Cebcioğlu	Çorbacı (oğlu)
Ahmedzâde	Bahânecioğlu	Cebeci (oğlu)	Çökoğlu
Ahras (Ahres)	Bakkal (cı/oğlu/başı)	Cerrâh (oğlu)	Çökeloğlu
Ak	Balgaoğlu	Cezâyirli	Çörekçi (oğlu/zâde)
Akbaşoğlu	Ballıoğlu	Cıbroğlu	Çöpkadıoğlu
Akça (oğlu)	Basmacı (oğlu/zâde)	Cimkeoğlu	Çubukçu (zâde)
Akçaalemdaroğlu	Başaçıkoğlu	Cinci (oğlu)	Çukadar (zâde)
Akdoğanlı	Başeski oğlu	Cinli (oğlu)	Çullu (oğlu)
Akıllıoğlu	Battaloğlu	Civelekzâde	Dabazoğlu
Akkadı (oğlu/zâde)	Bayramoğlu	Coboğlu	Danacıoğlu
Akkaşzâde	Behnicioğlu	Cortoğlu	Darıcıoğlu
Aktar (Attar)	Benekli (oğlu)	Coşkunzâde	Debbağ
Ala	Benderlioğlu	Çakallıoğlu	Dedeoğlu
Alaynioğlu	Berber (oğlu)	Çakır (oğlu/zâde)	Değirmenci (oğlu)
Alemdaroğlu	Besici (oğlu)	Çalıkoğlu	Deli
Aliyârîoğlu	Beşe (cik/oğlu)	Çaloğlu	Delidayıoğlu
Altıparmak oğlu	Beşincioğlu	Çarıkçı (oğlu/zâde)	Delikanlıoğlu
Altunizâde	Bey (oğlu/zâde)	Çatıkoğlu	Demirci (oğlu)
Antabzâde	Bezzaz	Çavuş (oğlu/zâde)	Dermediroğlu
Arabacı	Bıçakçı (oğlu)	Çelebi (oğlu/zâde)	Derzi [Terzi] (oğlu)
Arap (oğlu/zâde)	Bilmişoğlu	Çerci	Derviş
Armutçuoğlu	Bostancı (oğlu)	Çiçekçi (oğlu/zâde)	Deveci (oğlu)
Arslan (oğlu)	Boşnak (oğlu/zâde)	Çil (oğlu)	Devrasoğlu
Âsmazzâde	Boyacı (oğlu/zâde)	Çilesizoğlu	Dibekçi (oğlu)
Âşık (oğlu/zâde)	Bozacı (oğlu/zâde)	Çilingir (oğlu)	Dilaver (oğlu/zâde)
Aşçı	Bozbozoğlu	Çimkeoğlu	Dilsiz (oğlu)
Dişçi (oğlu)	Gökmenoğlu	Humbaracı (oğlu)	Karamanoğlu

Dizdar (zâde)	Gömlüksizoğlu	Hutunoğlu	Karasuoğlu
Doğancı (oğlu)	Göncü (oğlu/zâde)	İbşiroğlu	Kargacı (oğlu)
Doğramacı (oğlu)	Gulamoglu	İkizoğlu	Kasapçı (oğlu/zâde)
Dokanzâde	Guralioğlu	İmam (oğlu/zâde)	Kasımanoğlu
Dorukoğlu	Gümüştü (oğlu)	İnayetoğlu	Kassâhoğlu
Döneğenoğlu	Gürcü (oğlu)	İpçi (oğlu/zâde)	Kassâmoğlu
Duhâncı (oğlu)	Habbazân	İpekçi (oğlu/zâde)	Katırcı (oğlu)
Durduoğlu	Hâce (zâde)	İpşiroğlu	Katlıoğlu
Durucanoğlu	Hacı (oğlu/zâde)	İslamcioğlu	Katiboğlu
Dülgerci (oğlu)	Hacıbaltaoğlu	İvazcioğlu	Kavurmacı (oğlu)
Efendi	Hacıbenlioğlu	Kabakçı (oğlu)	Kavvâsoğlu
Eğri (oğlu)	Hacıtabanlızâde	Kabasakal (oğlu)	Kavıklioğlu
Ekişoğlu	Hafız	Kabzaoğlu	Kayıkcı (oğlu/zâde)
Ekmekçi (oğlu)	Hallaç (oğlu)	Kadayıfçı (oğlu)	Kayıncioğlu
Ekşioğlu	Hamamcı (oğlu)	Kadı (oğlu/zâde)	Kaykioğlu
Eloğlu	Hancı (oğlu)	Kadıbeşeoğlu	Kaymakçızâde
Emerci (oğlu)	Hasırcı (oğlu/zâde)	Kadıncioğlu	Kayyımoglu
Emir (oğlu)	Hasnicioğlu	Kafuroğlu	Kaytanoğlu
Emirbeşeoğlu	Haşemzâde	Kahiroğlu	Kayzaoğlu
Emirvâizoğlu	Haşiroğlu	Kahveci (oğlu)	Kazaroğlu
Eskici (oğlu)	Hatip (oğlu/zâde)	Kalafatoğlu	Kazıcızâde
Esterhan (oğlu)	Hattab (oğlu)	Kalburoğlu	Kazzasoğlu
Fakıoğlu	Haymanoğlu	Kalıtıcı (oğlu)	Kebeş (oğlu)
Felekoğlu	Hayyat (oğlu)	Kalaycı (oğlu)	Keçeci (oğlu/zâde)
Galuşoğlu	Hazretzâde	Kalıpçı (oğlu)	Keklikoğlu
Gavvasoğlu	Hazinedar(oğlu/zâde)	Kalyoncu (oğlu)	Kel
Gaytan (oğlu/zâde)	Hekim (oğlu/zâde)	Kapçioğlu	Keleş (oğlu)
Gedikoğlu	Hicaboğlu	Kara [<i>bacak, baş, büberci, budak, göz, gülle, kaş,</i>	Kemikçi (oğlu)
Gelsinoğlu	Hidayet (oğlu/zâde)		Kesteloğlu
Gemici (oğlu)	Hoca (oğlu/zâde)		Keşşafoglu

Göğenoğlu	Horozcu (oğlu)	<i>kaşıkçı, kulak, sava</i>] (oğlu/zâde)	Kethüdaoğlu
Gökoğlu	Hödükoğlu		Kezanoğlu
Gökçeoğlu	Huduloğlu	Karakollukçuzâde	Kil (oğlu)
Kimirzâde	Kürkçü (oğlu/zâde)	Mühürdarzâde	Saka
Kiranoğlu	Kürt (oğlu)	Müsellim (oğlu/zâde)	Sakallı
Kilecizâde	Lafcioğlu	Müşiroğlu	Saki (oğlu)
Kirdimancı	Lokman	Nakib (oğlu)	Salmacı (oğlu)
Kiremkiroğlu	Laz (oğlu)	Nalbant (oğlu)	Saraçzâde
Koca [<i>göz, baş</i>]	Lülecioğlu	Nalçaçı (oğlu)	Sarı [<i>laz/kethüda</i>]
Koç [<i>baş</i>] (zâde)	Madenci (oğlu)	Nevtanoğlu	Sâykânî (oğlu)
Koçumoğlu	Magdisioğlu	Nisbetçi (oğlu)	Seflekoğlu
Kofuroğlu	Mahramoğlu	Odabaşoğlu	Semerci (oğlu)
Kofuşioğlu	Mak'adci (oğlu)	Oduncu (oğlu)	Senemzâde
Kolağasızâde	Malak(çı, oğlu)	Ortakçioğlu	Serracoğlu
Konakoğlu	Manık	Oruçoğlu	Seyyid (oğlu/zâde)
Kosaoğlu	Marangozcu	Ovaroğlu	Sıroğlu
Koyuşdurczâde	Maraz	Pabuççu (oğlu)	Simidoğlu
Kozcu (oğlu)	Memiş (oğlu/zâde)	Paçacızâde	Sûfi
Kökçüzâde	Memükoğlu	Palacı (oğlu)	Suhteoğlu
Kömürcü (oğlu)	Mesezâde	Palancı (oğlu)	Sünbül (oğlu/zâde)
Könbeoğlu	Mestanlıoğlu	Palaşoğlu	Sütçü (oğlu)
Kör (oğlu)	Mestçi	Palişoğlu	Şatıroğlu
Köse (oğlu)	Mızmızoğlu	Parmaksızoğlu	Şehbenderzâde
Köstanioğlu	Mihmanoğlu	Pastırmacı (oğlu)	Şekerci (oğlu/zâde)
Köşkoğlu	Miroğlu	Paşa (cık/oğlu/zâde)	Şerbetçi (oğlu/zâde)
Kuburoğlu	Molla (oğlu/zâde)	Pehlivan (oğlu/zâde)	Şeşlioğlu
Kuhazâde	Muhtar (oğlu)	Peynirci (oğlu)	Şeyh (oğlu)

Kunduracı (oğlu)	Muhzır	Pirinççi (oğlu)	Şilteci (oğlu)
Kuş [<i>baş, göz</i>] (oğlu/zâde)	Mukayyedzâde	Piroğlu	Şirvanoğlu
	Mumcu (oğlu/zâde)	Pulcu (oğlu)	Şişman (oğlu)
Kurtoğlu	Musluoğlu	Rakkas	Tabakçı (oğlu)
Kuru	Musîoğlu	Saatçı (oğlu/zâde)	Tabbah (oğlu)
Kutakoğlu	Mutaoğlu	Sabuncu (oğlu)	Tacir (oğlu)
Kuyumcu (oğlu)	Müderris (oğlu/zâde)	Sağır	Tahmisçi (oğlu)
Kuzcuoğlu	Müdiroğlu	Sağmanoğlu	Talâkoğlu
Kûlâboğlu	Müezzin (oğlu/zâde)	Sahiboğlu	Tahmazoğlu
Kürekçi (oğlu)	Müfti (oğlu/zâde)	Saidzâde	Tanakoğlu
Tarakoğlu	Tornacı (oğlu)	Üsemoğlu	Yolasiğmazoğlu
Taşaktar	Toyluoğlu	Veli (oğlu/zâde)	Yolluoğlu
Tataroğlu	Tunâkzâde	Vezir (oğlu/zâde)	Yonazoğlu
Tekeoğlu	Turnacıbaşı	Yağlıoğlu	Yorgancı (oğlu)
Temûrcu (oğlu)	Tuzcu (oğlu)	Yahnicioğlu	Yufkacı (oğlu)
Tembel (oğlu)	Tüccar (oğlu)	Yavaşoğlu	Yüzbaşızâde
Tığlıoğlu	Tüfenkçi (oğlu)	Yazıcıoğlu	Yüzükçüzâde
Tirkeşoğlu	Tütüncü (oğlu)	Yeloğlu	Zahireci
Todoşoğlu	Tüysüz (oğlu)	Yeniçerioğlu	Zâkiroğlu
Tombul (oğlu)	Urgancı (oğlu)	Yesiroğlu	Zecreci
Tomsu	Urganizâde	Yetim (oğlu)	Zelifiloğlu
Topal (oğlu)	Usta (oğlu)	Yılancioğlu	Zeybekoğlu
Topçu (oğlu)	Unzellioğlu	Yigirmibeşoğlu	Ziveroğlu
Topsakal (oğlu)	Uzun (oğlu)	Yivlioğlu	Zoroğlu

SAFRANBOLU ŞER'İYYE SİCİLLERİNDE GEÇEN MAHALLE İSİMLERİ			
Akçasu	Dolambad	Kale (Mahalle-i Kal'a)	Polat
Akkışla	Düz	Kara Ali	Tekke
Aşağı Tokatlı	Emek	Kara Çelebi	Tekye

Baba Sultan	Esentepe	Karakulak	Tintin
Bağlarbaşı	Geliya	Kavak	Tokatlı
Barış	Hacı Ali	Kıran	Yenimahalle
Berce	Hacı Beyli	Kırancaımaz	Zimmiyân-ı Bulak
Bolat	Hacı Derviş	Kırıklar	Zimmiyân-ı Bolat
Cami'-i Kebîr	Hacı Durmuş	Kırkalan	Zimmiyân-ı Kavak
Canbaz	Hacı Evhad	Kırıklar	Zimmiyân-ı Kıran
Canikli	Hacı Geldi	Kilisaönü	
Cebbar	Hacı Halil	Kumluk	
Cemal Caymaz	Hacı Hasan	Musa Fakih	
Çarşı	Harmanlar	Musalla	
Çatma	Harmancılar	Müslüman Bolat	
Çavuş	Hasan Kethüda	Müslüman Bulak	
Çavuşođlu	Hüseyin Çelebi	Müslüman Kıran	
Çeşme	Hüseyin Kethüda	Müslüman Polat	
Damyán Polat	İsmet Paşa	Ovaköşeler	
Danişment	İzzet Paşa	Perçe	

SAFRANBOLU ŞER'İYYE SİCİLLERİNDE GEÇEN NAHİYE²³⁷ İSİMLERİ

Aktaş (Zobran)	Eflani (Eflâni-i Bolu Çelebiler)	Keçinos	Ovacık
Çerkeş ²³⁸	Eldes	Ova	Ulus (Kaldırın)

SAFRANBOLU ŞER'İYYE SİCİLLERİNDE GEÇEN KÖY İSİMLERİ

Acur	Bağçehan	Çal	Davudlar
Afşar	Bağdatlı	Çalışır	Davud Ovası
Ağaç Galip	Bağlarbaşı	Çalışlar	Debbağlar
Ağaç Kese	Bağlıca	Çanaklar	Değirmencik
Ağaç Kilise	Balacık	Çataklar	Değirmenciler

²³⁷ Safranbolu Nahiyeleri.

²³⁸ Kastamonu.

Akaş	Balçık	Çavuş (Çavuşlar)	Deraşe (Derecik)
Akbaş	Baş	Çelebi (Çelebiler)	Deşdik
Ak Geçiş	Başlık	Çengeller	Dibektaş
Akören	Bayram	Çerçen	Dodurga (Dudurga)
Akviran	Beğ	Çerçi (Çerçiler)	Doğan (Doğancılar)
Alacan	Bedil	Çerçin	Döngeller
Alacat	Bedrik	Çerçiş	Emirce
Alacak	Beldeviran	Çınarcık	Emirler
Alınviran	Beşeler	Çıraklar	Eseler
Alören	Beşebeğ	Çiftlik	Eyneciler
Alpağut	Bolarık	Çiftlik Alayı	Ferit
Altıviran	Bostanbükü	Çiftlik-i Süflâ	Filiba
Alviran	Bostancılar	Çifklik-i Ulvî	Fukara
Arıcak	Boz Armut	Çomak	Gayza
Arpacık	Bozdoğan	Çomakviran	Gaziye
Asarı	Bozulgan	Çubuklu	Genç Ali
Aşağı Çatak	Bölemeç	Çukur	Geren
Aşağı Çiftlik	Bölükviran	Çukurca	Germencik
Aşağı Dana	Bulak	Çukurgöller	Girid
Aşağı Emirce	Burla	Çukur Kelek	Girsun
Aşağı Güney	Burunsuz	Çukurviran	Gökçe
Aşağı Kapullu	Bürnük	Çukuryelen	Gökpınar
Atiye Cabbar	Cabbarlar	Dane	Gökviran
Aynacılar	Cemaller	Dane-i Kebîr	Göller
Aziz	Cemre	Dane-i Sagîr	Gölviran
Bacı	Cibar	Dane-i Süflâ	Gün
Bağcıgaz	Cücahlı	Dane-i Ulvî	Gündoğan
Bağçecik (Bahçecik)	Çadır	Danışmend	Gülam

Güney	Karacınlar	Konarı	Ođulburan
Güzın	Karaca Tepe	Kovacık	Ođulören
Habıller	Kara Hasan	Kozanlı	Ođulvıran
Hacı Ağaç	Kara Hüseyın	Kozcıgaz	Oran
Hacıbeylı	Karapınar	Kozluk	Ortaca
Hacı Hasan	Karaşar	Köklü	Oruç
Hacı Kaptan	Karaşehir	Köprübaşı	Osmanlar
Hacılar	Karataş	Köse (Köseler)	Ödemiş
Hacılar Obası	Karış	Kukarı	Ömer
Hacılar Onbaşı	Karıt	Kura	Ömer Sofu
Hamamlı	Karpet	Kurban	Ören
Han	Karuklar	Kuşazıresi	Örencık
Harmancık	Kavak (Kavaklı)	Kuyulu	Öteköy
Hasan Oba	Kayapınar	Kuzyaka	Öylebelı
Hayıklar	Kaytana	Kuzyaka Hacılar	Palacık
Hayta	Keçıderesi	Kuzyaka Köseler	Paşabey
Helekçe	Kehler	Kuzyaka öteköy	Pelıtören
Hılal	Keten	Küçük Kalecık	Pelıtıvıran
Hocalar	Kethüdarlar	Mađul	Petri
İlbarıt	Kılağuzlar (Kılavuzlar)	Melcarı	Pınarönü
İbrahim Deresi	Kılıçlı	Melısa	Polat
İnceçay	Kıran	Mercanlı	Pomakvıran
İncekaya	Kırıklar	Mıhsızlar	Sabuncu
İsebet	Kızılbel	Mıhterler	Saçak
Kadı	Kızılcvıran	Molla Hüseyın	Safarлак
Kadıbükü	Kızılcvıran-ı Kebîr	Muradıye	Saidler
Kaldırım	Kızılcvıran-ı Sagîr	Muradođlu	Sakalar
Kalkanlar	Kızılcvıran-ı Süflâ	Müftüler	Sakaralan
Kalecık	Kızıl Karabük	Müslüman Yazı	Saraycık
Kamış	Kızıllar	Nađza	Sarı

Kapısız	Kirazcık	Nağsaklar	Sarı Ahmetli
Kapullu	Kirpe	Navsaklar	Sarıfasıl
Kara Ağaç	Kocacık	Nebioğlu	Sarıyan
Karabük	Koca Hasan	Neharlar	Petri
Sarnıç	Şeyhler	Ulu Geçit	Yıldızviran
Satı	Tabaklar	Ulukebîr	Yolbaşı
Satköy	Tahta	Uluviran	Yortan
Seferler	Tanyer	Üçbaş	Yürük
Serçeli çiftlik	Taraklı	Üçbölük	Yukarı Beşe
Seyyidler	Taşhan	Yâcı	Yukarı Çiftlik
Sırçalı	Tayyip	Yağlıca	Yukarı Dana
Sine	Tekke	Yalacık	Yukarı Değirmencik
Site	Terzi	Yaşlıca	Yukarı Dere
Sofular	Tevfenli	Yavaşlar	Yukarı Kapullu
Soğanlı	Timurcüler	Yayla	Zağra
Sorkuncuk	Tintin	Yazı	Zât-ı Ulvî
Susaklar	Tokatlı	Yazıbaşı	Zimmiyan-ı Yazı
Susunduk	Toprak	Yedil	Zobran
Süfla	Tozmeşeler	Yeniköy	Zora
Şahinciler	Ulu	Yıldız	

SONUÇ

Safranbolu'ya ait 2146 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri üzerindeki çalışmamız esnasında eşya, lakap ve yer isimlerinin okunmasında ve anlamlarının öğrenilmesinde yaşadığımız sıkıntılar, Safranbolu'ya ait transkripsiyonu gerçekleştirilen Şer'iyeye Sicillerinde de bu isimlerin farklı okunuşlarını görmemiz ve bu alanda yapılan bilimsel çalışmaların eksikliği bizi böyle bir çalışmaya yönlendirdi. Bu çalışma, sadece Safranbolu yöresine ait ve bugüne kadar transkripsiyonu gerçekleştirilen siciller üzerinden yapılmış olmasına rağmen genel olarak sicil okumalarında da faydalı olacağı düşünülmektedir. Biz çalışmamızla bu alandaki araştırmacılara kolaylık sağlayarak kelimelerin doğru okunabilmesi adına onların hizmetine sunduk. Elbette ki her konunun araştırmacıları için birinci elden kaynak niteliğinde olan bu belgeler üzerinde böyle bir çalışma yeterli değildir. Bu alandaki ihtiyaçların ve eksiklerin görülerek, çalışmaların artması gerekmektedir. En azından Safranbolu ve çevresi için kent tarihi ve sosyal tarih çalışacak kişiler için destekleyici bir yönü olabilirse bu çalışma amacına ulaşmış sayılacaktır.

Kaynakça / References

Akalın, Şükrü Halûk, (başk.) ve Kurul (2011). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Akgündüz, Ahmed (2002). "İslâm Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri", *Türkler Ansiklopedisi*, C. X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

Aydın, M. Akif (2012). *Türk Hukuk Tarihi*, Beta Yayınları, İstanbul.

Bayındır, Abdülaziz (2015). *İslam Muhâkeme Hukûku*, Süleymaniye Vakfı Yayınları, İstanbul.

Devellioğlu, Ferit (2004). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara.

Doğan, Mehmet (2005). *Büyük Türkçe Sözlük*, Pınar Yayınları, İstanbul.

Kuş, Aytekin (2003). *Safranbolu- Yöreye Özgü Sözcük ve Deyimler Aile Lakapları Kişilere Takma Adlar*, Safranbolu Belediyesi Yayınları.

Kütükoğlu, Mübahat S. (1998). *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul.

Pakalın, Mehmet Zeki (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. I-II-III, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Sami, Şemseddin (2004). *Kamûs-i Türki*, Kapı Yayınları, İstanbul.

Sezen, Tahir (2006). *Osmanlı Yer Adları*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Yayın No: 21, Ankara.

Uğur, Yunus (2010). "Şer'iyeye Sicilleri", *DİA*, C. XXXIX, TDV Yayınları, Ankara.

Ulukavak, Kızıltan (1996). *Safranbolu'ya Özgü Yöresel Kelime, Sözcük ve Deyimler*, Müze Kent Safranbolu Gazetesi, Eylül, S. 8, <http://www.ulukavak.net> (Erişim Tarihi: 10.08.2017).

<http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 10.08.2017).

Yararlanılan Şer'iyeye Sicil Defterleri:

2112 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri, H. 1199-1222

2113 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri, H. 1218-1222

2114 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri, H. 1222-1227

2116 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri, H. 1236-1239

2118 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri, H. 1245-1250

2123 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri, H. 1257-1259

2124 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri, H. 1258

2133 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri, H. 1275-1280

2134 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri, H. 1280-1285

2143 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri, H.1295-1296

2144 Numaralı Şer'iyye Sicil Defteri, H. 1297-1301

2146 Numaralı Şer'iyye Sicil Defteri, H. 1301-1310

2147 Numaralı Şer'iyye Sicil Defteri, H. 1304-1306

2149 Numaralı Şer'iyye Sicil Defteri, H. 1310

2151 Numaralı Şer'iyye Sicil Defteri, H. 1311-1313

2152 Numaralı Şer'iyye Sicil Defteri, H. 1312-1317

2153 Numaralı Şer'iyye Sicil Defteri, H. 1313-1314

2154 Numaralı Şer'iyye Sicil Defteri, H. 1320

2155 Numaralı Şer'iyye Sicil Defteri, H. 1320-1323

2156 Numaralı Şer'iyye Sicil Defteri, H. 1323-1324